

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący)

SSN Krzysztof Staryk (sprawozdawca)

Ławnik SN Grzegorz Gołębiowski

Protokolant starszy inspektor sądowy Anna Rusak

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego prokurator M. C.

w sprawie X.Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej we W.

obwinionego o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 11 stycznia 2024 r.

odwołań obwinionego i jego obrońcy

od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 10 marca 2022 r., sygn. [...]

zmienia zaskarżone orzeczenie i uniewinnia X.Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej we W. od dokonania przypisanego mu przewinienia dyscyplinarnego, a kosztami postępowania dyscyplinarnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym orzeczeniem z dnia 10 marca 2022 r., sygn. akt [...], uznał obwinionego prokuratora Prokuratury Okręgowej we W. X.Y. za winnego przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 1 i 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 66) polegającym na tym, że *w dniu 6 września 2019 roku we W., będąc prokuratorem delegowanym do wykonywania obowiązków w Prokuraturze Regionalnej we W., nie dopełnił obowiązku informacyjnego wynikającego z Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności, poprzez niepoinformowanie przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] Prokuratury Regionalnej we W., cechującym się szczególną wagą i zawilością, objętym Zwierzchnim Nadzorem Służbowym Prokuratury Krajowej pod sygn. [...] o planowaniu, sporządzeniu i wyekspediowaniu postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego, którym uchylił postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym z dnia 6 lutego 2013 roku i postanowił zwrócić podejrzanemu A. W. stanowiące przedmiot zabezpieczenia pieniądze w łącznej kwocie 160.000 złotych, 176.000 euro i sztabki złota o łącznej wadze 103 kg oraz zlecił wykonanie przedmiotowego postanowienia funkcjonariuszom Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, dopuszczając się w ten sposób oczywistej i rażącej obrazy przepisu art. 7 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze oraz § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności, jednocześnie uchybiając godności urzędu prokuratora, w szczególności postępując niezgodnie z § 8 Zbioru Zasad Etyki Prokuratorów*

- załącznika do uchwały Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym z dnia 12 grudnia 2017 roku, za które na podstawie art. art. 142 § 1 pkt 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze wymierzył mu karę dyscyplinarną – nagany.

Odwołanie od powyższego orzeczenia wniósł obrońca obwinionego, zaskarżając je w całości, zarzucając:

1. *obrazę przepisu art. 137 § 1 pkt 1 Prawa o prokuraturze w zw. z art. 7 § 2 Prawa o prokuraturze oraz § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności i bezzasadne uznanie, że Obwiniony dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa polegającej na niedopełnieniu obowiązku informacyjnego mającego wynikać z przedmiotowego zarządzenia i nie poinformował przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] Prokuratury Regionalnej, cechującym się szczególną wagą i zawilością, o planowaniu, sporządzeniu i wyekspediowaniu postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego, którym uchylił postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym z dnia 6 lutego 2013 r. i postanowił zwrócić podejrzanemu A. W. stanowiące przedmiot zabezpieczenia pieniądze oraz sztabki złota oraz zlecił wykonanie przedmiotowego postanowienia Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, podczas gdy z przedmiotowego zarządzenia obowiązki taki w tym konkretnym przypadku nie wynikał;*
2. *obrazę przepisu art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze w zw. z § 8 Zbioru Zasad Etyki Prokuratorów i bezzasadne uznanie, że Obwiniony uchybił godności urzędu prokuratora poprzez niedopełnienie obowiązku informacyjnego mającego wynikać z § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia*

Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności i nie poinformował przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] Prokuratury Regionalnej, cechującym się szczególną wagą i zawilnością, o planowaniu, sporządzeniu i wyekspediowaniu postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego, którym uchylił postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym z dnia 6 lutego 2013 r. i postanowił zwrócić podejrzanemu A. W. stanowiące przedmiot zabezpieczenia pieniądze oraz sztabki złota oraz zlecił wykonanie przedmiotowego postanowienia Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, podczas gdy z przedmiotowego zarządzenia obowiązek taki w tym konkretnym przypadku nie wynikał, jak również nawet gdyby uznać za trafne stanowisko przeciwne, jego naruszenie nie stanowiło uchybienia godności zawodu prokuratora, w tym zwłaszcza naruszenia § 8 Zbioru Zasad Etyki Prokuratorów,

3. *obrazę przepisu art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. art. 4 k.p.k. oraz 7 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie treści zeznań M. S. z dnia 15 października 2021 r., która wskazała, że napytałam koleżanki czy to postanowienie widział Naczelnik, ona odpowiedziała, że prokurator Y. wchodził do pokoju Naczelnika K. i wychodząc z niego pozostawił jej na biurku do rozesłania postanowienie o uchyleniu zabezpieczenia'' (s. 2 protokołu), a także zdarzało się, że prokuratorzy wydawali decyzje procesowe stronom w trakcie czynności procesowych'', a także „przedkładają postanowienie w późniejszym terminie niż data jego wydania. Prokuratorzy informują przełożonych o wydaniu postanowienia w ten sposób, że prokurator idzie do Naczelnika i mówi, że chce wydać takie postanowienie'' (s. 3 protokołu), a także W. K. z dnia 14 czerwca 2021 r.,*

który stwierdził, że „prokurator Y. w kilku rozmowach nawiązywał do tego, że przy zabezpieczeniu majątkowym tego złota w Prokuraturze Okręgowej popełniono błędy i tam mogą być z tym problemy przy zakończeniu postępowania” (s. 3 protokołu), a w konsekwencji nie uwzględnieniu na korzyść Obwinionego wątpliwości w odniesieniu do sposobu i przebiegu informowania przełożonych przez X.Y. o prowadzonych postępowaniach, zwłaszcza z uwzględnieniem przyjętej praktyki w tym zakresie w Prokuraturze Regionalnej, podczas gdy z treści Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności forma informowania przełożonych co do zasady nie została określona za wyjątkiem przypadku wskazanego w § 6 ust. 3 pkt 2 lit. f zarządzenia, a także W. K. zeznał, iż „w moim przekonaniu ja dosyć dużo czasu pracy poświęcałem na rozmowy i nadzorowanie pracy prokuratora Y. i miałem do niego zaufanie, wobec czego nie widziałem potrzeby, żeby wprowadzać jakieś ściślejsze rygory związane z tym nadzorem” (s. 5 protokołu);

4. *obrazę przepisu art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez naruszenie prawa do obrony Obwinionego i pomimo wielokrotnego planowania (a następnie odwoływania) posiedzeń Sądu Dyscyplinarnego na dwa dni sesyjne, zamknięto przewód sądowy na pierwszym z zaplanowanych posiedzeń w sytuacji, gdy w tym dniu Obwinionemu nie towarzyszył jego obrońca, a w konsekwencji uniemożliwiono ustosunkowanie się obrońcy do sposobu rozpoznania przez Sąd Dyscyplinarny wniosków dowodowych, jak i przedstawienia końcowego stanowiska w sprawie;*

5. *błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia polegający na błędnym przyjęciu, że Obwiniony był zobowiązany realizacji obowiązku informacyjnego mającego wynikać z § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności, a w konsekwencji zobowiązany był poinformować przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] Prokuratury Regionalnej o planowaniu, sporządzeniu i wyekspediowaniu postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego, którym uchylił postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym z dnia 6 lutego 2013 r. i postanowił zwrócić podejrzanemu A. W. stanowiące przedmiot zabezpieczenia pieniądze oraz sztabki złota oraz zlecił wykonanie przedmiotowego postanowienia Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, podczas gdy z przedmiotowego zarządzenia obowiązek taki w tym konkretnym przypadku nie wynikał, a w związku z tym Obwiniony nie mógł naruszyć tego obowiązku;*
6. *błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia polegający na błędnym przyjęciu, że przełożeni nie wiedzieli o potrzebie i zamiarze wydania orzeczenia w przedmiocie zwrotu zabezpieczonych środków pieniężnych oraz złota, podczas gdy kwestia ta - ze względu na charakter postępowania o sygn. [...] - była z wymienionymi omawiana wielokrotnie przez Obwinionego z przełożonymi w ramach ustnych konsultacji, zgodnie z przyjętą w Prokuraturze Regionalnej we W. praktyką w tym zakresie.*

Podnosząc powyższe zarzuty, obrońca obwinionego wniósł o zmianę orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 10 marca 2022 r.

w sprawie o sygn. [...] i uniewinnienie Obwinionego od popełnienia zarzucanych mu deliktów dyscyplinarnych.

Odwołanie od powyższego orzeczenia wniósł także obwiniony, zaskarżając je w całości, zarzucając:

1. *błąd w ustaleniach faktycznych polegający na pominięciu okoliczności wskazanych w treści postanowienia z dnia 6 września 2019 r. w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego w sprawie o sygn. [...] Prokuratury Regionalnej we W., a w tym, iż postanowienie stanowiło konieczny w znaczeniu procesowym sposób rozpoznania wniosku osoby trzeciej – J. D., złożonego w lipcu 2018 r. w formie pisemnej do Prokuratury Regionalnej we W. i podlegającego dekretacji Zastępcy Prokuratora Regionalnego oraz Naczelnika Wydziału [...] do Spraw Przestępczości Finansowo-Skarbowej, a następnie ponowionego w czerwcu 2019 r., jak również braku zamieszczenia przez prokuratora referenta postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, które jest standardowym i niezbędnym rozstrzygnięciem w postanowieniach dotyczących zabezpieczeń majątkowych, jak również braku powiadomienia Narodowego Banku Polskiego Oddział we W. o wydanej decyzji, co wskazuje nie tylko na brak planowania, ale również celowe uniemożliwienie wykonania treści postanowienia i wydania przedmiotu zabezpieczenia;*
2. *błąd w ustaleniach faktycznych polegający na pominięciu, pomimo złożonego wniosku w tym zakresie, dokonania oględzin, choćby w części, akt postępowania karnego o sygn. [...] Prokuratury Regionalnej we W. celem zapoznania się ze sposobem prowadzenia postępowania od chwili zawiadomienia o przestępstwie w grudniu 2012 r. do dnia 18 września 2019 r., poznania jego metodyki, zapoznania się z podejmowanymi decyzjami procesowymi, a w szczególności dotyczącymi zabezpieczeń majątkowych, dokonywanych ustaleń faktycznych, a także sprawowanego w*

- przedmiotowej sprawie wewnętrznego i zwierzchniego nadzoru służbowego, jak również dołączenia do akt postępowania dyscyplinarnego w niezbędnym zakresie materiałów z akt postępowania karnego;*
3. *błąd w ustaleniach faktycznych polegający na braku uzyskania z Prokuratury Regionalnej we W. w sprawie [...] odpisów wniosków podejrzanych i ich obrońców: G. P., T. S., A. K., A. W., K. W. o uchylenie lub zmianę środków zapobiegawczych z okresu od lutego do kwietnia 2019 r., w tym poręczeń majątkowych wraz z odpisem postanowień wydanych przez prokuratora X.Y. w tym zakresie, a także informacji, czy rozpoznanie wniosków zostało dokonane przed czy po czynnościach zmiany/uzupełnienia zarzutów podejrzanym i ich przesłuchaniach, podczas gdy błędnie przyjęto na podstawie tylko zeznań I. C., iż dokonano wyłącznie zmiany treści poręczenia majątkowego w stosunku do jednego z podejrzanych – A. W., podczas gdy pominięto, iż tożsame decyzje procesowe podjęto w stosunku do czterech innych podejrzanych; jak również pominięto istotną okoliczność, iż zmiana wysokości poręczeń majątkowych wiązała się z dyspozycją wypłaty zwalnianej kwoty na rzecz osoby składającej uprzednio dane poręczenie a takie dyspozycje mające postać wewnętrznych zarządzeń kierowanych do Działu Księgowości Prokuratury Regionalnej we W. były podpisane przez Zastępcę Prokuratora Regionalnego I. C., a zatem decyzje o zmianie środków zapobiegawczych były przez niego wówczas akceptowane;*
4. *błąd w ustaleniach faktycznych polegający na wskazaniu, iż podejrzany A. W. stawiał się w dniu 6 września 2019 r. wyłącznie w celu odebrania odpisu postanowienia, podczas gdy niezbędne jest uzyskanie z Prokuratury Regionalnej we W. w sprawie [...] kopii wiadomości mailowej wraz z załącznikami z dnia 18 września 2019 r. wysłanej przez podejrzanego A. W. na służbową skrzynkę mailową prokuratora X.Y., opisaną w zeznaniach*

świadka I. C. z dnia 17 października 2019 r. (k. 254 i n.) na okoliczność potwierdzenia oświadczeń i wyjaśnień prokuratora X.Y. składanych w postępowaniu dyscyplinarnym, iż obecność w dniu 6 września 2019 r. podejrzanego A. W. w Prokuraturze Regionalnej we W. związana była przede wszystkim z prowadzonym wobec niego postępowaniem komorniczym odnośnie samochodu zajętego już w postępowaniu karnym (tzw. zbieg egzekucji) i dostarczeniem dokumentów w tym przedmiocie;

5. *naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 170 k.p.k. poprzez bezzasadne oddalenie wniosków dowodowych i zaniechanie przesłuchanie w charakterze świadka podpułkownika R. J. z Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wydział Zamiejscowy we W., na okoliczność prowadzenia od 2013 r. do 2017 r. postępowania w ramach AB W, dokonanych ustaleń faktycznych, a w tym dotyczących ustaleń majątkowych podejrzanym, metodyki prowadzenia postępowania, wykonywania czynności przez prokuratora referenta i zakresu zleczanych czynności innym organom; informowania przez prokuratora o stwierdzonych uchybieniach w zakresie zabezpieczenia sztabek złota na wstępnym etapie śledztwa, jak również zaniechanie przesłuchania w charakterze świadka kapitan W. S. z Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego Wydział Zamiejscowy we W., na okoliczność prowadzenia od sierpnia 2017 r. do co najmniej września 2019 r. postępowania w ramach AB W, dokonanych ustaleń faktycznych, a w tym dotyczących ustaleń majątkowych podejrzanym, metodyki prowadzenia postępowania, wykonywania czynności przez prokuratora referenta i zakresu zleczanych czynności innym organom, informowania przez prokuratora o stwierdzonych uchybieniach w zakresie zabezpieczenia sztabek złota na wstępnym etapie śledztwa i zgłoszonym w 2018 r. roszczeniu osoby trzeciej o ich wydanie;*

6. *obrazę prawa materialnego - przepisu art. 137 § 1 pkt 1 Prawa o prokuraturze w zw. z art. 7 § 2 Prawa o prokuraturze oraz § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności i bezzasadne uznanie, że prokurator X.Y. dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa polegającej na niedopełnieniu obowiązku informacyjnego mającego wynikać z przedmiotowego zarządzenia i niepoinformowanie przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] Prokuratury Regionalnej, cechującym się szczególną wagą i zawilnością, o planowaniu, sporządzeniu i wyekspediowaniu postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego, którym uchylił postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym z dnia 6 lutego 2013 r. i postanowił zwrócić podejrzanemu A. W. jako osobie upoważnionej przez J. D. stanowiące przedmiot zabezpieczenia pieniądze oraz sztabki złota oraz zlecił wykonanie przedmiotowego postanowienia Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, podczas gdy z przedmiotowego zarządzenia obowiązek taki nie wynikał;*
7. *obrazę prawa materialnego - przepisu art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze w zw. z § 8 Zbioru Zasad Etyki Prokuratorów i bezzasadne uznanie, że prokurator X.Y. uchybił godności urzędu prokuratora poprzez niedopełnienie obowiązku informacyjnego mającego wynikać z § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności i niepoinformowanie przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad*

postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] Prokuratury Regionalnej, cechującym się szczególną wagą i zawilnością, o planowaniu, sporządzeniu i wyekspediowaniu postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego, którym uchylił postanowienie o zabezpieczeniu majątkowym z dnia 6 lutego 2013 r. i postanowił zwrócić podejrzanemu A. W. jako osobie upoważnionej przez J. D. stanowiące przedmiot zabezpieczenia pieniądze oraz sztabki złota oraz zlecił wykonanie przedmiotowego postanowienia Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, podczas gdy z przedmiotowego zarządzenia obowiązek taki w tym konkretnym przypadku nie wynikał, jak również nawet gdyby uznać stanowisko przeciwne, jego naruszenie nie stanowiło uchybienia godności zawodu prokuratora, w tym zwłaszcza naruszenia § 8 Zbioru Zasad Etyki Prokuratorów;

8. *obrazę przepisów postępowania mających istotny wpływ na treść orzeczenia, to jest art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. art. 4 k.p.k. oraz 7 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie treści zeznań świadka M. S. z dnia 15 października 2021 r., która wskazała, że cyt. napytałam koleżanki czy to postanowienie widział Naczelnik, ona odpowiedziała, że prokurator Y. wchodził do pokoju Naczelnika K. i wychodząc z niego pozostawił jej na biurku do rozesłania postanowienie o uchyleniu zabezpieczenia" (s. 2 protokołu), a także zdarzało się, że prokuratorzy wydawali decyzje procesowe stronom w trakcie czynności procesowych", a także „przedkładają postanowienie w późniejszym terminie niż data jego wydania. Prokuratorzy informują przełożonych o wydaniu postanowienia w ten sposób, że prokurator idzie do Naczelnika i mówi, że chce wydać takie postanowienie" (s. 3 protokołu), a także świadka W. K. z dnia 14 czerwca 2021 r., który stwierdził, że „prokurator Y. w kilku rozmowach nawiązywał do tego, że przy zabezpieczeniu majątkowym tego złota w Prokuraturze Okręgowej popełniono błędy i tam mogą być z tym*

problemy przy zakończeniu postępowania" (s. 3 protokołu), a w konsekwencji nie uwzględnieniu na korzyść prokuratora X.Y. wątpliwości w odniesieniu do sposobu i przebiegu informowania przełożonych przez X.Y. o prowadzonych postępowaniach, zwłaszcza z uwzględnieniem przyjętej praktyki w tym zakresie w Prokuraturze Regionalnej, podczas gdy z treści Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności forma informowania przełożonych co do zasady nie została określona za wyjątkiem przypadku wskazanego w § 6 ust. 3 pkt 2 lit. f, a także W. K. zeznał, iż „w moim przekonaniu ja dosyć dużo czasu pracy poświęcałem na rozmowy i nadzorowanie pracy prokuratora Y. i miałem do niego zaufanie, wobec czego nie widziałem potrzeby, żeby wprowadzać jakieś ściślejsze rygory związane z tym nadzorem" (s. 5 protokołu);

9. *obrazę przepisów postępowania mających istotny wpływ na treść orzeczenia, to jest przepisu art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. art. 4 k.p.k. oraz 7 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie treści wyjaśnień prokuratora X.Y. złożonych pisemnie w dniu 6 września 2020 r. w postępowaniu wyjaśniającym o treści „ po wezwaniu mnie do udzielenia odpowiedzi zreferowałem w gabinecie Zastępcy Prokuratora Regionalnego treść i uzasadnienie wydanej decyzji w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego. Wskazałem na istotne wady prawne pierwotnej decyzji, które w mojej ocenie uniemożliwiały pozostawienie decyzji w takim kształcie prawnym, a w tym między innymi niemożność zabezpieczenia przepadku należności publicznoprawnej w sytuacji zarzutów obejmujących wyłącznie narażenie na uszczuplenie podatku VAT. Jednocześnie zwróciłem uwagę, iż konieczne jest wydanie ponownej decyzji obejmującej zajęty majątek w*

postaci sztabek złota, która to decyzja będzie uwzględniała prawidłowe podstawy prawne oraz stan faktyczny ustalony w toku śledztwa, a w tym ustalone w wyniku przeprowadzonych przeze mnie przesłuchań korzyści odniesione z przestępstw przez podejrzanych. Wskazałem przy tym, że ta decyzja będzie co do formy i uzasadnienia zbliżona do postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego z lipca 2017 r., na podstawie której zabezpieczono szereg nieruchomości należących do podejrzanego A.N. o wartości łącznej kilku milionów złotych”, które następnie konsekwentnie były podtrzymywane w toku postępowania wyjaśniającego, jak również na rozprawach przed Sądem Dyscyplinarnym;

- 10. obrazę przepisu postępowania mającego istotny wpływ na treść orzeczenia, to jest przepisu art. 137 § 1 pkt 5 Prawa o prokuraturze w zw. z art. 6 k.p.k. poprzez naruszenie prawa do obrony i pomimo wielokrotnego planowania (a następnie odwoływania) posiedzeń Sądu Dyscyplinarnego na dwa dni sesyjne, a w tym poinformowania pismem z dnia 20 stycznia 2022 r. (odpis w załączeniu) o wyznaczeniu kolejnych terminów rozpraw na dni: 10 marca 2022 r. i 7 kwietnia 2022 r., a następnie arbitralnemu zamknięciu przewodu sądowego na pierwszym z zaplanowanych posiedzeń w sytuacji, gdy w tym dniu nie uczestniczył obrońca, a w konsekwencji uniemożliwiono ustosunkowanie się obrońcy do sposobu rozpoznania przez Sąd Dyscyplinarny wniosków dowodowych, jak i przedstawienia końcowego stanowiska w sprawie;*
- 11. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia polegający na błędnym przyjęciu, że prokurator X.Y. był zobowiązany realizować obowiązek informacyjny mający wynikać z § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania*

prokuratorów przy wykonywaniu czynności, a w konsekwencji zobowiązany był poinformować przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] Prokuratury Regionalnej o planowaniu, sporządzeniu i wyekspediowaniu postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia majątkowego, podczas gdy z przedmiotowego zarządzenia obowiązek taki w tym konkretnym przypadku nie wynikał, a w związku z tym prokurator X.Y. nie mógł naruszyć tego obowiązku, podczas gdy przedmiotowy obowiązek został wprowadzony Zarządzeniem Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 12 grudnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności w treści § 6 ust. 3 pkt 2 lit a w brzmieniu " co do zastosowania, przedłużenia oraz uchylenia tymczasowego aresztowania, a nadto w przedmiocie innego środka zapobiegawczego, jak również innych środków przymusu określonych w Dziale VI Kodeksu postępowania karnego - podkr. M. K", a więc po okresie delegowania prokuratora X.Y. do Prokuratury Regionalnej we W.;

- 12. błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść orzeczenia polegający na błędnym przyjęciu, że przełożeni nie wiedzieli o potrzebie i zamiarze wydania orzeczenia w przedmiocie zwrotu zabezpieczonych środków pieniężnych oraz złota, podczas gdy kwestia ta - ze względu na charakter postępowania o sygn. [...] - była z wymienionymi przełożonymi omawiana wielokrotnie przez prokuratora X.Y. w ramach ustnych konsultacji zgodnie z przyjętą w Prokuraturze Regionalnej we W. praktyką w tym zakresie, z jednoczesnym uwzględnieniem, iż sposób dokumentowania ustaleń w ramach wewnętrznego nadzoru służbowego w kartach tzw. wewnętrznego nadzoru podlegał wyłącznie przełożonym, a na treść tych wpisów nie miał wpływu prokurator X.Y.*

Podnosząc powyższe zarzuty, skarżący na podstawie przepisu art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 Prawa o prokuraturze wniósł o zmianę orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 10 marca 2022 r. w sprawie o sygn. [...] i uniewinnienie prokuratora X.Y. od popełnienia zarzucanego mu deliktu dyscyplinarnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. o Prokuraturze (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r. poz. 1360) Prokurator odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe (dyscyplinarne), w tym za: 1) oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa; 2) działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie organu wymiaru sprawiedliwości lub prokuratury; 3) działania kwestionujące istnienie stosunku służbowego sędziego lub prokuratora, skuteczność powołania sędziego, lub prokuratora, lub umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej; 4) działalność publiczną nie dającą się pogodzić z zasadą niezależności prokuratora; 5) uchybienie godności urzędu.

Dla uznania obrazy przepisów prawa za przewinienie dyscyplinarne koniecznym jest, aby podlegające ocenie zachowanie prokuratora równocześnie wypełniało cechy zarówno oczywistego, jak i rażącego ich naruszenia. Możliwość uznania oczywistego naruszenia przepisu prawa za rażące determinuje przy tym realne zagrożenie bądź wystąpienie istotnej szkody (tj. szkody nieodwracalnej lub definitywnie uniemożliwiającej realizację celów postępowania karnego), będącej następstwem decyzji lub działania podjętego przez prokuratora wykonującego swoje obowiązki służbowe (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Odpowiedzialności Zawodowej z dnia 6 września 2023 r., II ZOW 9/23).

W myśl art. 7 § 1 cytowanej wyżej ustawy Prokurator przy wykonywaniu czynności określonych w ustawach jest niezależny, z zastrzeżeniem § 2-6 oraz

art. 8 i art. 9. § 2. Prokurator jest obowiązany wykonywać zarządzenia, wytyczne i polecenia prokuratora przełożonego. § 3. Polecenie dotyczące treści czynności procesowej prokurator przełożony wydaje na piśmie, a na żądanie prokuratora - wraz z uzasadnieniem. W razie przeszkody w doręczeniu polecenia w formie pisemnej dopuszczalne jest przekazanie polecenia ustnie, z tym że przełożony jest obowiązany niezwłocznie potwierdzić je na piśmie. Polecenie włącza się do akt podręcznych sprawy. § 4. Jeżeli prokurator nie zgadza się z poleceniem dotyczącym treści czynności procesowej, może żądać zmiany polecenia lub wyłączenia go od wykonania czynności albo od udziału w sprawie. O wyłączeniu rozstrzyga ostatecznie prokurator bezpośrednio przełożony nad prokuratorem, który wydał polecenie. § 5. Żądanie, o którym mowa w § 4, prokurator zgłasza na piśmie wraz z uzasadnieniem przełożonemu, który wydał polecenie.

W ocenie Sądu Najwyższego z przepisów tych nie wynika, aby ustawa unormowała kwestię uzyskania przez prokuratora zgody przełożonego w przedmiocie uchylecia postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym, jako odstępstwo od ogólnej zasady, że prokurator przy wykonywaniu czynności określonych w ustawach jest niezależny,

Natomiast art. 7 § 8 cytowanej ustawy stanowi, że w razie stwierdzenia oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa prokurator przełożony jest obowiązany żądać wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przeciwko prokuratorowi, który obrazy się dopuścił.

Ad casum należy wskazać, że w niniejszej sprawie przedmiotem oceny Sądu Najwyższego, mającej decydujące znaczenie dla wyrokowania było ustalenie, czy w zachowaniu X.Y. – prokuratora Prokuratury Okręgowej we W. delegowanego do Prokuratury Regionalnej we W. – polegającym na wydaniu w dniu 6 września 2019 roku postanowienia w przedmiocie uchylecia postanowienia z dnia 6 lutego 2013 roku sygn. [...] o zabezpieczeniu

majątkowym bez poinformowania przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] Prokuratury Regionalnej we W. można przypisać cechy oczywistej i rażącej obrazę przepisu art. 7 § 2 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 roku Prawo o prokuraturze – powoływana dalej jako „ustawa o prokuraturze” oraz § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Prokuratora Regionalnego we W. z dnia 8 kwietnia 2019 roku Nr [...] w sprawie podziału czynności prokuratorów w Prokuraturze Regionalnej we W. oraz zasad organizacji pracy i zastępowania prokuratorów przy wykonywaniu czynności, jednocześnie uchybiając godności urzędu prokuratora – powoływanego dalej jako „Zarządzenie Nr [...], postępując niezgodnie z § 8 Zbioru Zasad Etyki Prokuratorów - załącznika do uchwały Krajowej Rady Prokuratorów przy Prokuraturze Generalnym z dnia 12 grudnia 2017 roku – powoływanego dalej jako „Zbiór Zasad Etyki”.

Sąd Najwyższy nie oceniał zasadności wydanej w sprawie [...] decyzji o uchyleniu zabezpieczenia majątkowego, czy też nie oceniał sposobu prowadzenia postępowania w ww. sprawie przez obwinionego – co stanowi podstawę większości zarzutów wywiedzionych przez X.Y. Jeszcze raz należy podkreślić, że zarzut postawiony przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego odnosił się wyłącznie do wydania postanowienia z dnia 6 września 2019 roku w przedmiocie uchylenia postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym z dnia 6 lutego 2013 roku bez poinformowania przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] Prokuratury Regionalnej we W. wbrew z obowiązкови wynikającego z Zarządzenia Nr [...], które to nosi cechy oczywistej i rażącej obrazę przepisu art. 7 § 2 ustawy o prokuraturze oraz § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Nr [...], co jednocześnie narusza § 8 Zbioru Zasad Etyki i to stanowi *clou* niniejszej sprawy.

Wobec zgromadzonego przez Sąd Dyscyplinarny I instancji materiału dowodowego i niekwestionowanego przez żadną ze stron ustalenia, że

Prokurator delegowany do Prokuratury Regionalnej we W. – X.Y., w sprawie o sygn. akt sygn. [...] w istocie wydał w dniu 6 września 2019 r. postanowienie w przedmiocie uchylenia postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym z dnia 6 lutego 2013 roku sygn. [...] sporną kwestią jest, czy obwiniony miał obowiązek uprzedniego poinformowania przełożonych sprawujących wewnętrzny nadzór służbowy nad postępowaniem przygotowawczym sygn. [...] o zamiarze wydania takiego postanowienia, wynikający z § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Nr [...] i uzyskania zgody na wydanie postanowienia w tym przedmiocie.

Słusznie wskazują skarżący, że w sposób jednoznaczny nie można ustalić takiego obowiązku prokuratora X.Y. na dzień wydania spornego postanowienia (sytuacja uległa zmianie dopiero w okresie późniejszym, po wydaniu nowego zarządzenia w omawianej kwestii).

Obowiązek informacyjny określony w § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Nr [...], wbrew wywodom Sądu I instancji, w żadnym miejscu nie zawierał nakazu informowania prokuratora przełożonego o wydaniu decyzji w przedmiocie wszystkich środków przymusu wymienionych w dziale VI k.p.k., lecz wyłącznie w zakresie środków zapobiegawczych. Tymczasem zabezpieczenie majątkowe nie stanowi środka zapobiegawczego. Jest to środek przymusu, którego celem jest zabezpieczenie wykonania przyszłego wyroku skazującego w zakresie grożących podejrzanemu (obwinionemu) dolegliwości o charakterze majątkowym. Za niewłaściwe należało uznać konstatację Sądu *meriti*, że skoro obwiniony uprzednio wydając postanowienie o zmniejszeniu poręczenia majątkowego oskarżonemu A.W. bez konsultacji z przełożonym, co skutkowało przeprowadzeniem rozmowy upominającej, to i w tym przypadku, analogicznie, świadomie naruszył przepisy ww. zarządzenia. Niemniej jednak poręczenie majątkowe należy do katalogu środków zapobiegawczych, określonych w § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia nr [...].

Zatem Prokurator delegowany do Prokuratury Regionalnej we W. – X.Y., wydając sporne postanowienie z dnia 6 września 2019 r. nie podejmował decyzji procesowej wymagającej aprobaty przełożonych, w konsekwencji nie może być mowy o błędnym stosowaniu przez obwinionego treści przepisu § 6 ust. 3 pkt 2 Zarządzenia Nr [...], prowadzącym do ewentualnej rażącej i oczywistej obrazy prawa – przepisu art. 7 § 2 ustawy o prokuraturze, jednocześnie do naruszenia § 8 Zbioru Zasad Etyki, co w konsekwencji stanowiło odpowiedzialność na gruncie art. 137 1 ustawy o prokuraturze. Zgodnie z brzmieniem tego przepisu pojęcie obrazy przepisów prawa stanowiącej podstawę odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora zawiera dwa określenia – oczywista i rażąca. Zatem zachowanie prokuratora, będące podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej, musi realizować łącznie znamiona rażącej i oczywistej obrazy prawa.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, interpretacja tych określeń, w odniesieniu do deliktów dyscyplinarnych prokuratorów, w chwili obecnej, nie budzi żadnych wątpliwości. O tym, czy doszło do oczywistej obrazy przepisów można powiedzieć, gdy popełniony błąd jest łatwy do stwierdzenia i bez głębszej analizy można zastosować właściwy przepis, a samo to rozumienie przepisu prawa nie powinno budzić wątpliwości u przeciętnej osoby o kwalifikacjach prawniczych (...)” (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 2013 r., sygn. SDI 19/13). Z kolei obraza przepisów prawa jest wtedy rażąca, jeżeli rodzi konsekwencje w postaci narażenia na szwank praw i interesów stron, albo wyrządzenia szkody będącej następstwem decyzji lub działania podjętego przez wykonującego swoje obowiązki służbowe.

Warto w tym miejscu przywołać pogląd wyrażony przez Odwoławczy Sąd Dyscyplinarny dla Prokuratorów przy Prokuratorze Generalnym w orzeczeniu z dnia 6 października 2009 r., OSD 32/09 (niepublikowane) odnoszący się do art. 66 §1 co prawda do ustawy o prokuraturze sprzed 3 kwietnia 2016 r. obecnie jest to art. 137 §1 ustawy o prokuraturze, niemniej

zachowujący swoją aktualność, mianowicie: „(...) nie może być mowy o oczywistym i rażącym naruszeniu przepisów prawa, o którym stanowi art. 66 ust. 1 ustawy o prokuraturze, w sytuacji, gdy orzeczenie wydane przez prokuratora jako organ prowadzący postępowanie karne mieści się w granicach przyznanych mu uprawnień, a nie wchodzi w grę przejawy oczywistej bezprawności i rażącego zawinienia przy podejmowaniu przez niego decyzji. Prokurator jako organ prowadzący postępowanie karne ma na podstawie art. 7 k.p.k. prawo do swobodnej oceny dowodów. Zasada ta, adresowana przecież także do prokuratora, oznacza, że ocena przeprowadzonych dowodów dokonywana powinna być w granicach swobody, wyznaczonej przez dyrektywy zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego ujęte w tym przepisie. Zasada swobodnej oceny dowodów nie oznacza dowolności. Przede wszystkim podlega ona kontroli odwoławczej, co w odniesieniu do oceny zasadności odmowy wszczęcia postępowania lub umorzenia śledztwa lub dochodzenia, realizuje się w ramach postępowania zażaleniewego.

Odmienne potraktowanie uprawnień prokuratora do swobodnej oceny dowodów mogłoby w poważny sposób zakłócić funkcjonowanie tego organu postępowania, któremu ustawa procesowa – k.p.k. - zapewnia pewne imperium nie tylko w zakresie podejmowania decyzji co do przebiegu dochodzenia lub śledztwa, ale także co do wydawania postanowień o zakończeniu postępowania przygotowawczego bez wnoszenia aktu oskarżenia do sądu, na składaniu wniosków o warunkowe umorzenie postępowania, a wreszcie na kierowaniu aktów oskarżenia jeżeli zgodnie z jego przekonaniem zgromadzony w sprawie materiał dowodowy takie podstawy daje. Odebranie prokuratorowi uprawnień władczych, oznaczać mogłoby w praktyce paraliż decyzyjny sprowadzający się w nieskończenie długim i drobiazgowym wyjaśnianiu okoliczności luźno nawet związanych z przedmiotem postępowania, a to wszystko w obawie przed wszczęciem w stosunku do niego postępowania dyscyplinarnego. Byłby to

pogląd niebezpieczny dla wykonywania przez prokuratora w sposób samodzielny, niezależny i bezstronny powierzonych mu funkcji w ramach zajmowanego stanowiska służbowego. Jak wynika z przedstawionych rozważań, ocena co do oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, stanowiąca podstawę do przypisania prokuratorowi popełnienia przewinienia służbowego, musi być szczególnie wyważona w odniesieniu do tych decyzji procesowych, które podlegają kontroli sądowej lub instancyjnej i mogą być zaskarżone do prokuratora nadrzędnego lub do sądu. Ewentualna nieudolność prokuratora, brak po jego stronie umiejętności respektowania "zasad sztuki śledczej", jak to określił Sąd Najwyższy w jednym ze swoich orzeczeń, mogą być rozważane w aspekcie rozwoju jego kariery zawodowej i powodować np. pomijanie go przy awansach i nagrodach, nie stanowią natomiast same przez się przesłanek pociągnięcia prokuratora do odpowiedzialności dyscyplinarnej, jeżeli jego zachowaniu nie można przypisać cech oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa lub uchybienia godności zawodu prokuratorskiego (...)".

Jeżeli więc nie można stwierdzić oczywistej i rażącej obrazy przepisów prawa, czyli pierwszej podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej z art. 137 § 1 pkt 1 ustawy o prokuraturze, to pozostaje dalsza podstawa odpowiedzialności dyscyplinarnej, czyli uchybienie godności urzędu z § 8 Zbioru Etyki Prokuratorów. Wówczas jednak – norma ograniczająca zachowanie prokuratora nie może być dowolnie interpretowana, czyli kreować zakaz lub nakaz z pominięciem zbieżnych lub podobnych rozwiązań prawa pozytywnego, z których wyprowadzany zakaz nie wynika lub może być sprzeczny z przepisami prawa.

Zasady Etyki Zawodowej mają charakter generalny i ogólny, zatem mają dla odpowiedzialności dyscyplinarnej charakter pomocniczy, pomocniczy dla oceny czy doszło do uchybienia godności urzędu, to uchybienie godności urzędu bowiem zgodnie z ustawą stanowi materialną podstawę odpowiedzialności

dyscyplinarnej. Nie zawierają zatem uniwersalnej, a tym bardziej ścisłej miary do ustalenia stopnia naruszenia powagi urzędu prokuratorskiego w danym przypadku. Innymi słowy, regulacje zawarte w Zbiorze Zasad Etyki powinny być powoływane jako podstawa odpowiedzialności dyscyplinarnej, ale w związku z przepisem ustanawiającą materialnoprawną podstawę odpowiedzialności dyscyplinarnej, a nie samodzielnie.

Nawet gdyby zgodzić się na samodzielne znaczenie zasad etyki jako podstawy odpowiedzialności dyscyplinarnej i potrzebę odnoszenia zasad etyki do różnych indywidulanych sytuacji, to norma jaką wyprowadzono w tej indywidulanej sprawie nie spełniała się w świetle ustaleń faktycznych. Rzecznik Dyscyplinarny formułując zarzut nie wskazał na nieprawidłowość podjętej w dniu 6 września 2019 r. decyzji w zakresie uchylenia postanowienia o zabezpieczeniu majątkowym z dnia 6 lutego 2013 r., zwłoki w podejmowaniu powyższej decyzji, czy nie wykazał, aby postanowienie to naraziło uczestników postępowania i Skarbu Państwa na zbędne koszty. Wobec powyższego trudno uznać, że doszło do naruszenia § 8 Zbioru Etyki Prokuratorów. Ponadto, w tym aspekcie nie ustalono żadnych negatywnych następstw dla prowadzonego postępowania, w szczególności nie doszło do przekazania oskarżonemu złota o dużej wartości. Kontrowersje może wzbudzać odsunięcie obwinionego Prokuratora od dalszego prowadzenia, zmierzającego ku końcowi, śledztwa. Najlepszym dowodem na potwierdzenie powyższej tezy jest fakt, iż po odsunięciu prokuratora X.Y. od prowadzenia postępowania [...] i pomimo upływu ponad 4 lat akt oskarżenia w tamtejszej sprawie nadal nie został skierowany do sądu.

Z tych przyczyn uprawniona jest zatem końcowa ocena, że prokurator X.Y. nie naruszył przepisów postępowania ani zasad etyki, które uzasadniałyby jego odpowiedzialność dyscyplinarną za wskazany w zarzucie przewinienie dyscyplinarne.

Odnosząc się w tym miejscu do pozostałych zarzutów stawianych przez skarżących w treści odwołań wskazać należy, że skoro zarzuty dotyczące uchybień określonych w art. 438 pkt 2) i 3) k.p.k. doprowadziły do pożądanego przez skarżących rezultatu, to omawianie kolejnych zarzutów jest bezprzedmiotowe dla dalszego toku postępowania – zgodnie z treścią art. 436 k.p.k. Można jedynie zasygnalizować, że zarzuty te nie mogły być uznane za trafne.

Kosztami postępowania obciążono Skarb Państwa.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w sentencji wyroku.

[M. T.]

[ał]